

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
Кафедра «Фінанси, облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри,

к.е.н., доцент ИД Іван ДЕМЧЕНКО

« 01 » 09 2021р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Стратегічний управлінський облік»

для здобувачів ступеня вищої освіти «*Магістр*»
зі спеціальності *071 «Облік і оподаткування» за ОПП Облік і оподаткування*
(на основі ОС «Бакалавр»)

Факультет економіки та бізнесу

2021 – 2022 навч. рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Стратегічний управлінський облік» для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за ОПІ Облік і оподаткування (на основі ОС «Бакалавр»). – Мелітополь, ТДАТУ, - 13 с.

Розробник: к.е.н., доцент Костякова А.А.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри «Фінанси, облік і оподаткування», протокол від «1» вересня 2021 року № 1

Завідувач кафедри «Фінанси, облік і оподаткування»

к.е.н, доцент Іван ДЕМЧЕНКО

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за ОПІ Облік і оподаткування (на основі повної загальної середньої освіти та ОКР «Молодший спеціаліст»)

Протокол від «02» вересня 2021 року № 1

Голова, доц. Анна КОСТЯКОВА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 4	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування» (шифр і назва)	Обов'язкова	
Загальна кількість годин - 120	Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»	Курс/рік підготовки	Семестр
Змістових модулів - 2		М 1	1-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять - 4 год. самостійна робота студента – 5,7 год.	Ступінь вищої освіти: «Магістр»	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	20
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	20
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	80
		Форма контролю: екзамен	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: формування системи знань з організації стратегічного обліку та аналізу в сучасних умовах.

Завдання курсу: засвоїти сутність стратегічного управлінського обліку; вивчити інструментарій стратегічного управлінського обліку; придбати навички вирішення управлінських завдань для розробки стратегії розвитку підприємства.

Предмет: теоретичне та методичне забезпечення процесу організації

стратегічного управлінського обліку в сучасних умовах

Освітня компонента забезпечує набуття здобувачами ВО:

Інтегральної компетентності:

Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у сфері професійної діяльності з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

- *Загальних компетентностей:*

ЗК01. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт - - -

Спеціальних (фахових) компетентностей:

ФК01. Здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу.

ФК02. Здатність організовувати обліковий процес та регламентувати діяльність його виконавців у відповідності з вимогами менеджменту підприємства.

ФК03. Здатність застосовувати теоретичні, методичні і практичні підходи щодо організації обліку, контролю, планування та оптимізації податкових розрахунків.

ФК07. Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства.

ФК09. Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

- *Програмних результатів навчання:*

РН02. Знати теорію, методику і практику формування облікової інформації за стадіями облікового процесу і контролю для сучасних і потенційних потреб управління суб'єктами господарювання з урахуванням професійного судження

РН05. Володіти інноваційними технологіями, обґрунтовувати вибір та пояснювати застосовувати методики підготовки і надання облікової інформації для потреб управління суб'єктом господарювання

РН06. Визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультацій управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації

РН07. Розробляти внутрішньофірмові стандарти і форми управлінської та іншої звітності суб'єктів господарювання

РН08. Обґрунтовувати вибір оптимальної системи оподаткування діяльності суб'єкта господарювання на підставі діючого податкового законодавства

PH17. Готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування

PH19. Вміти проектувати, планувати і проводити пошукові і розвідувальні роботи, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення

- *soft skills* показувати навички самостійної роботи, чесність та відповідальність за точність та об'єктивність подання інформації у сформованих звітах

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. «*Основи стратегічного управлінського обліку та його інструментарій*»

Тема 1. Сутність стратегічного управлінського обліку. Еволюція виникнення та етапи зародження СУО. Суть, зміст та основні завдання й принципи стратегічного управлінського обліку та аналізу. Функції СУО. [1,2,3,4,7,8,9,11,12,14, 15].

Тема 2. Стратегічний управлінський облік як система інформаційної підтримки конкурентної стратегії підприємства. Відокремлено концепції стратегічного управлінського обліку та аналізу з позиції стратегічного управління підприємством: концепція ланцюжка цінностей, стратегічне позиціонування за Майклом Портером, концепція витратоутворюючих факторів. SWOT – аналіз. Аналіз життєвого циклу та портфельна матриця Бостонської консалтингової групи. Бенчмаркінг, як метод оцінювання або порівняння з еталоном [1,2,3,4,7,8,9,11,12,14, 15].

Тема 3. Стратегічне управління витратами в управлінському обліку. Концепція стратегічного управління витратами та аналіз ланцюжка створення цінностей. Калькуляція витрат повного життєвого циклу. Цільове калькулювання. Визначення цільової собівартості продукції. Відмінності та переваги кайзен костингу, як системи калькулювання для безперервного вдосконалення; [1,2,4,7,8,9,11,12,14,15].

Тема 4. Управління на основі аналізу діяльності. Аналіз і управління чинниками, які визначають витрати. Обмеження традиційного калькулювання витрат. Облік витрат за видами діяльності (Activity based costing, ABC). Умови використання обліку витрат за видами діяльності. Особливості впровадження ABC. Ідентифікація видів діяльності різних ієрархічних рівнів. Вибір факторів витрат для однорідних сукупностей накладних витрат. Застосування

калькулювання за видами діяльності для визначення прибутковості клієнтів. Сутність систем управління витратами за видами діяльності. [1,2,3,4,7,8,9,11,12,15].

Змістовий модуль 2. «Організація стратегічного управлінського обліку на підприємстві»

Тема 5. Роль управлінського обліку в підвищенні продуктивності та управлінні якістю діяльності. Сутність реінжинірингу бізнес-процесів. Описано типи розміщення виробничих потужностей та виявлено їх вплив на ефективність виробничого циклу. Принципи теорії обмежень та роль обліку продуктивності в прийнятті управлінських рішень щодо підвищення ефективності та результативності бізнесу. Сучасні методи обліку і контролю якості. Сутність і переваги системи «якраз вчасно» [1,27,8,9,10,14,15].

Тема 6. Фінансове оцінювання діяльності підприємства. Необхідність організації обліку за центрами відповідальності. Етапи вибору показників оцінювання центрів. Методи оцінки інвестиційних проектів. Оцінка ризику інвестиційних проектів. Оцінка відносної ефективності діяльності центрів: показник прибутковості інвестицій (ROI), рентабельність активів (ROA). Концепція стратегічного управління підприємством за показником суми доданої економічної вартості (EVA). Особливості впровадження та застосування моделі економічної доданої вартості. Чинники зростання показника EVA. Сутність стратегічного управління коштами [1,27,8,9,10,14,15].

Тема 7. Збалансована система показників у системі стратегічного обліку. Систематизація стратегічних завдань діяльності підприємства (збалансована облікова відомість). Сутність і складові збалансованої система показників. Особливості застосування. Показники функціонування підприємства за Нортонем і Капланом. Внутрішні бізнес-процеси. Роль збалансованої системи показників (BSC) у розробці стратегії підприємства. Джерела фінансування витрат (IPO). Ефективність впровадження збалансованої системи показників. [1,2,4,6,14, 15].

Тема 8. Моделювання стратегічного управлінського обліку в умовах діяльності підприємств. Ситуаційна модель стратегічного управлінського обліку. Бухгалтерська модель управління ризиками в умовах діяльності підприємств. Врахування фракталів простору та часу в системі стратегічного управлінського обліку. Модель стратегічного управлінського обліку на основі системи похідних балансових звітів. Стратегічний похідний балансовий звіт. Похідний балансовий звіт, з врахуванням фракталів простору та часу. Змішані моделі застосування інструментів стратегічного обліку.

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття та завдання на самостійну роботу	Кількість				балів
			годин				
			лк	лаб	пр.	СРС	
Змістовий модуль 1 «Основи стратегічного управлінського обліку та його інструментарій»							
1-4	Лекція 1	<i>Сутність стратегічного управлінського обліку</i>	2				
	Семінарське заняття	Характеристика стратегічного управлінського обліку			2		2
	Лекція 2	<i>Стратегічний управлінський облік як система інформаційної підтримки конкурентної стратегії підприємства</i>	4				
	Самостійна робота	Написання тез (статей) на проблему важливості впровадження СУО у практичну діяльність підприємства				5	2
	Практичне заняття	Концепції СУО			2		3
	Самостійна робота	SWOT – аналіз (завдання №1-7)				5	2
3,4	Лекція 4	<i>Стратегічне управління витратами в управлінському обліку</i>	2				
	Практичне заняття	Стратегічне управління витратами в обліку			2		3
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі				10	2
4,5,6	Лекція 5	<i>Управління на основі аналізу діяльності</i>	4				
	Практичне заняття	Системи калькулювання та управління витратами за видами діяльності в обліку			2		2,5
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі				10	2
5,6	Практичне заняття	Інформація та її вплив на прийняття управлінських рішень			4		2,5
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі				5	2
7,8	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК I				5	
	ПМК I	Підсумковий контроль за змістовий модуль I					10
Всього за змістовий модуль 1 – 64 год.			12		12	40	35

Змістовий модуль 2 «Організація стратегічного управлінського обліку на підприємстві»							
9	Лекція 6	<i>Роль управлінського обліку в підвищенні продуктивності та управлінні якістю діяльності</i>	2				
	Практичне заняття	Роль управлінського обліку в підвищенні продуктивності та управлінні якістю діяльності			2		3
	Самостійна робота	Організація СУО				5	2
10	Лекція 7	<i>Фінансове оцінювання діяльності підприємства</i>	2				
	Практичне заняття	Стратегія прийняття інвестиційних рішень			2		3
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі				6	2
11	Практичне заняття 7	Аналіз варіантів альтернативних рішень для прийняття управлінських рішень			2		3
	Самостійна робота	Організація СУО				5	2
11,12	Лекція 8	<i>Збалансована система показників (BSC)</i>	2				
	Практичне заняття	Збалансована система показників у системі стратегічного обліку			2		3
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі				10	2
12,13	Лекція 9	<i>Моделювання стратегічного управлінського обліку в умовах діяльності підприємств</i>	4				
	Практичне заняття	Прогнозування показників фінансової звітності			2		3
	Самостійна робота	Робота на освітньому порталі				5	2
14,15	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК II				5	
	ПМК II	Підсумковий контроль за змістовий модуль II					10
Всього за змістовий модуль 2 – 60 год.			10		10	36	35
Екзамен							30
Всього з навчальної дисципліни – 120 год.							100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Суть стратегічного управлінського обліку, його мета та основні завдання у системі стратегічного менеджменту .
2. Предмет та об'єкти, основні користувачі інформації в системах стратегічного та управлінського обліку зокрема.

3. Основні стратегії підприємства згідно Майкла Портера.
4. Визначення конкурентоздатної стратегії за допомогою SWOT – аналізу
5. Сутність концепції витратоутворюючих факторів, приклади.
6. Перелічите фактори впровадження стратегічного управлінського обліку на підприємстві.
7. Сутність концепції стратегічного управління витратами та її основні відмінності від традиційного підходу до управління витратами.
8. Ланцюжок створення цінності, необхідність його здійснення та аналіз.
9. Калькулювання життєвого циклу, відмінність від традиційного калькулювання собівартості продукції .
- 10.Цільове калькулювання, мета та умови його застосування.
- 11.Конструювання цінності та пошаровий аналіз, їх в'язок із цільовим калькулюванням .
- 12.Кайзен костинг або калькулювання з метою безперервного вдосконалення
- 13.Еталонне оцінювання, його етапи та ключові чинники .

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

- 14.Калькулювання за видами діяльності, відмінність від традиційної системи калькулювання. Основні етапи калькулювання за видами діяльності
- 15.Ієрархічні рівні діяльності (на рівні одиниці продукту, на рівні партії продукту і на рівні продукту) та фактори витрат. Яка доцільність таких факторів витрат для кожного з видів діяльності .
- 16.Реінжиніринг бізнес-процесів .
- 17.Опишіть етапи аналізу із метою зменшення обмежень. У чому полягає зміст теорії обмежень .
- 18.Облік продуктивності.
- 19.Тотальне управління якістю .
- 20.Системи «якраз вчасно», її сутність.
- 21.Звіт про витрати про якість та необхідність його складання.
- 22.У чому полягає концепція стратегічного управління підприємством на базі показника економічної доданої вартості .
- 23.Збалансована система показників, її практичне значення.
- 24.Цілі і показники функціонування за чотирма перспективами збалансованої системи показників.
- 25.Назвіть етапи послідовності розробки стратегії компанії при використанні моделі збалансованої системи показників. Яка мета впровадження цієї системи .
- 26.Якими є переваги і небезпеки впровадження збалансованої системи показників на вітчизняних підприємствах.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Шевчук В.Р. Стратегічний управлінський облік : Навч. Посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / В. Шевчук ; за ред.. О.М. Ковалюка. – К.: Алеута, 2009. – 176с. – Бібліогр.: с.172-173. – ISBN 978-966-2183-25-2.

2. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник. – 4-те вид. - К.: Лібра, 2008.-704с. - ISBN 966-7035-53-0.

Допоміжна

3. Атамас П.Й. Управлінський облік: Навч. Посібник. – Д.-К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 440с.
4. Брітченко І.Г., Князевич А.О. Контролінг : навч. посіб. / І. Г. Брітченко, А. О. Князевич. – Рівне : Волинські береги, 2015. – 280 с.
5. Внедрение сбалансированной системы показателей: Пер. с нем.- М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 478с.
6. Друри К. Управленческий и производственный учет: Пер. с англ.; Ученик. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005.-1071с.
7. Каплан Роберт С., Нортон Дейвид П. Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию. – 2-е изд., испр. и доп.: Пер. с англ. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2003.-320с.
8. Костякова А.А. Становлення та розвиток стратегічного управлінського обліку [Текст] / А. А. Костякова // Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки : Зб. наук. статей за мат. III Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 13 – 14 квітня 2017 р.) / НМетАУ. - Дніпро, 2017. - Т. 2. - С. 586-589
9. Костякова А. А. Облік витрат за видами діяльності [Текст] / А. А. Костякова // Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 11 трав. 2016 р.] / редкол. : З. В. Гуцайлюк, В. А. Дерій, Г. П. Журавель [та ін.]. - Тернопіль : ТНЕУ, 2016. - С. 130-132.
10. Костякова А.А. Узгодженість процесу бюджетування з системою обліку та контролю [Текст] / А. А. Костякова // Проблеми та перспективи розвитку підприємництва: Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 25 листопада 2016 року). -Х.: ХНАДУ. - Т. 2. – С. 270-271
11. Костякова А.А. Методика бюджетування витрат рослинництва /А.А. Костякова // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (Економічні науки). - № 1(29) – 2015 р.-С.174-179.
12. Костякова А.А. Управлінські аспекти обліку накладних витрат / А.А. Костякова // Науково-теоретичний журнал «Наука й економіка» Хмельницького економічного університету. – 2009. – Вип. 2 (14). – С. 80-85.
13. Костякова А.А. Бухгалтерський облік накладних витрат рослинництва: управлінський аспект [Текст] / А. А. Костякова // Accounting, analysis and audit activities of the enterprises: problems, trends, prospects: Collectivemonograph. – SAUL Publishing Ltd, Dublin, Ireland, 2016.- 168p.-С.108-122
14. Костякова А.А. Стратегічний аналіз структури капіталу підприємства [Електронний ресурс] // *Регіональна економіка та управління*. 2019. № 2 (24). С. 141-146 Режим доступу: <http://siee.zp.ua/index.php/ua/aktualna-informatsiya-zbirniki>

15. Костякова А.А. Стратегічний управлінський облік: сутність та поняття [Електронний ресурс] // *Причорноморські економічні студії*. 2019. Випуск 39-2. С. 99-102 Режим доступу: <http://bses.in.ua/uk>
16. Костякова А.А. Обліково-інформаційне забезпечення управління розрахунками з контрагентами. // *Науковий журнал «Причорноморські економічні студії»*. 2020. Випуск 53. С.209-216 Режим доступу: <http://bses.in.ua/uk/>
17. Кіндрацька Г.І. Стратегічний менеджмент: Навч.-метод. Посібник. – К.: Знання, 2006. – 366с.
18. Немцов В.Д., Довгань Л.Є. Стратегічний менеджмент: Навч.посібник. – К., 2004
19. Николаева О.Е., Алексеева О.В. Стратегический управленческий учет. Изд.2-е. – М.: Издательство ЛКИ, 2008.-304с.
20. Пушкар М.С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів): Монографія. – Тернопіль: Карт-бланш, 2006. – 334с.
21. Райан Б. Стратегический учет для руководителей: Пер. с англ./Под ред. В.А. Микрюкова. – М.:Аудит, ЮНИТИ, 1998. – 616с.
22. Уорд К. Стратегический управленческий учет: Пер. с англ.-М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2002. – 448с.
23. Хабаров М. Управление компанией с помощью EVA // *Финансовый директор*. – 2004. - №2.
24. Хорнгрен Ч.Т., Фостер Дж. Бухгалтерский учет: управленческий аспект: Пер. с англ./Под ред. Я. В. Соколова. – М.: Финансы и статистика, 2004.-416с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Освітній портал ТДАТУ <http://op.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=2045>
2. Бібліотека ТДАТУ, м. Мелітополь, пр. Б.Хмельницького, 18
3. Міська бібліотека ім. М.Ю. Лермонтова, пл. Перемоги, 1
4. Джерела Інтернет:
  - <http://www.bizpress.ws>
  - <http://www.cima.ru>
  - <http://www.madein.dp.ua>
  - <http://www.management.com.ua>